

Az Internet Szolgáltatók Tanácsa

AZ INTERNET SZOLGÁLTATÓK TANÁCSA MŰKÖDÉSE, SZERVEZETE

Az Internet Szolgáltatók Tanácsa (teljes nevén Magyarországi Internet Szolgáltatók Tanácsa Tudományos Egyesület) 1997-ben alakult 14 alapító szervezet (BankNet Kft., DataNet Kft., E-Net Kft., Elender Kft., EuNet Kft., Hungarnet Egyesület, Hungary.Network Kft., iSYS Hungary Kft., Magyar Távközlési Rt., Optotrans Rt., Pronet-Inc. Kft., Soros Alapítvány, Syneco Kft., Westel Rádiótelefon Kft.) elhatározásából. A tagok elnöknek Martos Balázst, alelnöknek Kóka Jánost választották meg. Az egyesület akkor meghatározott célkitűzései mind a mai napig aktuálisak. A tagok felismerték, hogy szükséges az internet elterjedésének, az internetszolgáltatással kapcsolatos tevékenységek segítése, az internetszolgáltatók szakmai együttműködésének elősegítése, koordinálása. Már akkor világos volt, hogy a szolgáltatók egymással ugyan éles piaci versenyben vannak, mégis az egész internetfilozófia és -működésmód kooperatív jellegéből következően sok szakmai feladat, probléma csak a szolgáltatók közötti jó szakmai együttműködéssel oldható meg. A szolgáltatások minőségét, hozzáférhetőségét, megbízhatóságát csak ilyen együttműködő módon lehet biztosítani. Két olyan különösen aktuális téma is volt, ami indukálta egy szakmai önszabályozó szervezet megalakítását: a .hu felső szintű domain alá történő delegálás szabályainak, a szolgáltatás működésének a megnövekedett igényekhez alakítása, valamint a hazai internetforgalmat kicserélő központ működési szabályainak megalkotása. Mindkét kérdésben alapvető igény volt, hogy szolgáltatósemleges, közösen kialakított és elfogadott, de azt követően mindenkire kötelező szabályok szülessenek, és a központi szolgáltatások minden szolgáltató számára diszkriminációmentesen, jól hozzáférhetők legyenek.

Bár az alapító szervezetek közül mára egyesek megszűntek, átalakultak, időközben azonban a taglétszám meghaladta az ötvenet. Az egyesület tagjai elsősorban az internet-hozzáférés-szolgáltatók. Az egyesület minden tagja, cégmérettől függetlenül, egy-egy szavazattal rendelkezik. Az egyesület maga is változott, fejlődött az évek során, számos feladatot oldott meg sikerrel úgy, hogy az alapvető célkitűzést, az internet elterjedésének segítését, a szolgáltatók közötti szakmai koordinációt segítő tevékenységet nem tévesztette szem elől.

Az egyesület élén jelenleg öttagú elnökség (Gervai Péter, Martos Balázs, Nagy Csaba, Palotás Árpád, Tüdős András) áll. A tisztségviselők választása évente történik, így a meg-

mérettetés a társadalmi szervezeteknél szokásos periódusokat figyelembe véve a leggyakoribb. Az elnökségi tagok között témák, feladatok szerinti munkamegosztás van. A szakmai munka jobb szervezése érdekében az egyesületben különböző szakmai bizottságok működnek (Regisztrációs Bizottság, BIX Bizottság, Hálózatbiztonsági Bizottság, Szabályozási Bizottság), amelyek tevékenységét egy-egy választott bizottsági elnök fogja össze.

Az egyesület tagja az Informatikai Érdekegyeztető Fórumnak és a Távközlési Érdekegyeztető Fórumnak, jó kapcsolatokat ápol a társszervezetekkel, így az Informatikai Vállalkozások Szövetségével, a Magyar Internet Társasággal, a Neumann János Számítógéptudományi Társasággal, a Hírközlési és Informatikai Tudományos Egyesülettel, a Magyarországi Tartalomszolgáltatók Egyesületével és másokkal.

AZ INTERNET SZOLGÁLTATÓK TANÁCSA TEVÉKENYSÉGE

A .hu domain kezelése

Az Internet Szolgáltatók Tanácsa az internet nemzetközi önszabályozó hatóságai, az IANA (Internet Assigned Numbers Authority) és az ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers) kijelölése alapján végzi a .hu legfelső szintű internet-domain kezelést. Az egyesület feladata a közvetlen .hu alatti közdomainek delegálási szabályainak megalkotása és karbantartása, figyelemmel a nemzetközi ajánlásokra, az internetes közösség szempontjaira és a hazai jogszabályi környezetre. Az egyesület feladata, hogy gondoskodjon a központi szolgáltatások (névszerverek, adatbázis-nyilvántartás, regisztrátori hozzáférés, jogvitarendezés stb.) működéséről, és megalkossa azokat a szabályokat, amelyek alapján a regisztrátorok végzik a végfelhasználók kiszolgálását.

Az egyesület a nyilvántartói feladatok ellátására létrehozta az ISZT Kht.-t, amely a végfelhasználókat kiszolgáló regisztrátorokkal áll szerződéses kapcsolatban, és üzemelteti a központi szolgáltatásokat. Jelenleg több mint 70 regisztrátor végzi országszerte a .hu végű internetdomainek regisztrálását, fenntartását. Az európai legfelső szintű domainkezelők egyesületének (Council of European National Top-Level Domain Registries) 2003-ban Magyarországon rendezett közgyűlésén a résztvevők elismerésüket fejezték ki a magyar nyilvántartó tevékenységével kapcsolatban, mivel nemzetközi összehasonlításban is a legalacsonyabb díjakkal, műszakilag kiváló színvonalon és nagyon kevés jogi konfliktussal működik. A magyar nyilvántartó folyamatos tapasztalat- és információcserét végez a többi európai nyilvántartóval, saját szabályainak, működésének meghatározásakor figyelembe veszi a nemzetközi önszabályozó hatóságok iránymutatásait és a társszolgáltatók tapasztalatait egyaránt.

Az elmúlt években csaknem minden felső szintű domainnyilvántartó átment egy liberalizációs folyamaton, mivel a nemzetközi gyakorlat a korábbi szigorú felfogástól (csak szervezetek kapjanak domainnevet, és csak a szervezet neve, védjegye kérhető) egy megengedőbb felfogás felé (magánszemélyek is kaphassanak domainnevet, és a név is szabadban legyen választható) mozdult el. Az egyesület 2000-ben hajtotta végre ezt a libera-

lizációs lépést, amikor már elegendő tapasztalat állt rendelkezésre a külföldi példák alapján. A változásokat sokan üdvözölték, egyesek ugyanakkor még liberálisabb szabályokat kívántak, mások viszont éppen az ennek következtében várható tömeges jogsértésektől, tömeges jogvitáktól, perekől féltek. A liberalizációt követő első időkből a domaindelegáltakkal kapcsolatban nagyon sok jogi állásfoglalást dolgozott ki az egyesület Jogi Tanácsadó Testülete, amivel lényegében lerakta a hazai domainjog alapjait. Ebben a munkában elvéülhetetlen érdemeket szerzett a testület elnöke, dr. Verebics János. Az új szabályok alapján az is lehetővé vált, hogy a már delegált domainekkel kapcsolatos jogvitákat a felek eseti választottbírószágon rendezzék, ami a rendes bírósági útnál gyorsabb vitarendezést jelent. Végül bebizonyosodott, hogy az intuitív névválasztásokat nem gátló, de ugyanakkor a mások jogát sértő, az internetezőket megtévesztő névválasztásoknak gátat szabó kompromisszumos szabályozás a megfelelő jogintézményekkel támogatva nemzetközi mércével is mérhető sikert hozott. Miközben napjainkra a .hu nyilvántartó által delegált domainek száma meghaladta a százézetet, a peres ügyek száma csupán néhányszor tízre becsülhető.

A BIX működtetése

Az Internet Szolgáltatók Tanácsa tartja fenn és működteti a hazai internetkicszerélő központot (BIX - Budapest Internet eXchange), amely a hazai szolgáltatók egymás közötti forgalmának kicserélésére szolgál. Az egyesület megalakulása óta koordinálja a BIX működtetését, amelynek működési szabályzatát, a csatlakozás feltételeit maguk a tagok dolgozták ki és fogadták el. A tagság dönt a BIX üzemeltetési körülményeiről, a beruházásokról, fejlesztésekről és a fizetendő díjakról. Az egyesület tagja az Európai Kicszerélő Központok Egyesülete (European Internet Exchange Association), amely lehetővé teszi, hogy közvetlenül jusson fontos szakmai információkhoz, figyelembe vegye a nemzetközi tapasztalatokat.

A BIX-nek az egyesület által üzemeltetett központi szolgáltatósi pontja a tagok akaratának megfelelően 1998-ban került a jelenlegi szolgáltatósemleges, általánosan hozzáférhető helyre, miután a korábbi elhelyezés hátránya az volt, hogy csak egyetlen távközlési szolgáltatón keresztül lehetett a BIX-hez eljutni. Az internetszolgáltatók ekkor döntöttek a BIX máig létező elrendezéséről, amely BIX szolgáltatósi pontokból és az azokat összekötő adatátviteli kapcsolatokból álló, földrajzilag is elosztott hálózati rendszer. A BIX-szolgáltatók üzemeltetik a BIX szolgáltatósi pontokat, feladatuk fenntartani a központi BIX szolgáltatósi ponttal, illetve esetleg más BIX szolgáltatósi ponttal összekötő adatátviteli kapcsolatokat. A BIX szolgáltatósi pontokon csatlakozhatnak saját hálózatukkal a BIX felhasználói, a BIX-tagok.

A BIX Szabályzat részletesen meghatározza, hogy milyen feltételek teljesítése esetén válhat egy szolgáltató BIX-taggá, a felvételtől maguk a BIX-tagok döntenek. BIX-tag olyan, meghatározott sáv szélességű nemzetközi kapcsolattal rendelkező internetszolgáltató lehet, amely felhasználóinak ténylegesen internet-hozzáférési szolgáltatást nyújt, és a BIX működésének és használatának szabályait elfogadja, teljesíti és betartja. A BIX-tagok jelenleg 100 Mbps és 1 Gbps kapacitású csatlakozási pontokat igényelhetnek.

Hálózatbiztonság

Az utóbbi időben felgyorsult az a folyamat, amelynek során az internet Magyarországon is a társadalom egyre szélesebb rétegeihez jut el. Az internetet egyre többen használják azok is, akik a működés technikai részleteihez nem értenek, de igénybe akarják venni azokat a szolgáltatásokat (üzenetek cseréje, információlekérdezés, elektronikus kereskedelem és ügyintézés stb.), amelyek az internetes technológiára épülve fejlődnek ki hihetetlen gyorsasággal és választékkal. Az internet tömegesedő használatának, az elektronikus kereskedelemnek és ügyintézésnek egyik jelentős gátját jelentik a biztonsági problémák. Bár a számítógép-használattal összefüggő biztonsági problémák jelentős részét a számítógépes operációs rendszerek, illetve az alkalmazások hibái okozzák, de be kell látnunk, hogy a felhasználók tájékozottsága és az internet biztonsága sincs ma még olyan szinten, amire a társadalom által széles körben használt eszköz, illetve szolgáltatás esetében szükség lenne.

Éppen ezért az Internet Szolgáltatók Tanácsa az információs társadalom fejlődése érdekében rendkívül fontosnak tartja az internetes hálózatbiztonság növelését is. Ennek érdekében koordinálja, támogatja a hazai és külföldi szolgáltatók közötti információáramlást, az incidensekre történő reagálást. Segíti a felhasználókat tájékoztató, a hálózatbiztonsági kérdésekben tanácsokat adó információk megjelenését.

Az egyesület a hálózatbiztonsággal kapcsolatos tevékenységek összehangolása, egymás munkájának segítése érdekében együttműködési megállapodást kötött az Informatikai és Hírközlési Minisztériummal, a Hírközlési Felügyelettel és az MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutató Intézetével. Az együttműködés céljai:

- az informatikai szféra szereplőiben az internetes biztonsági problémák fontosságának tudatosítása;
- a biztonsági kockázatok csökkentésével az elektronikus kereskedelem és ügyintézés fejlődésének elősegítése;
- az internethasználók számára a biztonsági kockázatokról és a védekezési lehetőségekről történő információszolgáltatás támogatása;
- az érintett piaci és állami szervezetek közötti összefogás szervezésével, szorosabbá tételével az internetes biztonság növelésének, a szereplők közötti együttműködésnek a segítése;
- a hazai internetes hálózatbiztonsági koordinációs központ (nemzeti CERT) működtetésének, fejlesztésének támogatása.

Az egyesület lefektette azokat a hálózathasználati irányelveket, amelyek a szolgáltatókra és a felhasználókra nézve a kívánatos magatartást meghatározzák. A szolgáltatók ezt referenciaként hasznosíthatják. Az irányelvek kitérnek azokra a jellemző negatív viselkedési módokra, amelyek más felhasználókat sértenek, amelyek a közösen használt hálózati elemeket és más erőforrásokat túlzottan, másokat zavaróan leterhelnek, sőt, esetleg egyenesen jogszabálysértést valósítanak meg.

Szabályozás

Az Internet Szolgáltatók Tanácsa az érdek-képviseleti, érdekegyeztető tevékenységet részben saját kapcsolatrendszerén, részben a hazai ernyőszervezeteken (Informatikai Érdekegyeztető Fórum, Távközlési Érdekegyeztető Fórum) keresztül végzi. Az egyesület fő célja, hogy tagjai műszaki kérdésekben együttműködjenek, így érdek-képviseleti tevékenységét a hazai internet terjedését általánosságban pozitívan vagy negatívan érintő ügyekben történő megszólalásra korlátozza, és kerüli, hogy néhány szolgáltató vagy szolgáltatói csoport egymás közötti vitájába avatkozzon be, vagy üzleti érdekeik érvényesítésében működjön közre.

Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium az új elektronikus hírközlési törvény (Eht.) társadalmi vitájának lebonyolításához abban kérte az Internet Szolgáltatók Tanácsának segítségét, hogy a tervezet juttassa el az internetszolgáltatókhoz, és a véleményeket összesítve juttassa el a minisztériumi illetékeshez. Az egyesület ezért levélben megkeresett a Hírközlési Felügyelet nyilvántartásában szereplő minden internetszolgáltatót, hogy a kérésnek eleget tegyen. Az egyesület létrehozta a Szabályozási Bizottságot, és beindított egy levelezési listát a szabályozási kérdések megvitatására. A bizottságnak és a listának bármely internetszolgáltató tagja lehet, függetlenül attól, hogy tagja-e magának az egyesületnek vagy sem.

Az Eht.-val kapcsolatos szolgáltatói várakozások A hírközlési piac internetszolgáltatók szempontjából kívánatos szabályozási koncepciója című tanulmányban fogalmazódtak meg, amit a törvény-előkészítők megkaptak. A tanulmány egyik fontos tétele, hogy kívánatos és az EU-irányelvekkel harmonizáló az a szabályozási koncepció, amely az elektronikus hírközlési szolgáltatások körében elkötelezettségeket állapít meg a távközlési szolgáltatás, valamint az internetszolgáltatás vonatkozásában. A megkülönböztető szabályozás szükségessége abból ered, hogy míg a távközlési szolgáltatásoknál a verseny kialakítása, az újabb piaci szereplők megjelenésének ösztönzése a cél, addig az internet-szolgáltatási kör esetében a verseny máris valódi és éles. Az internetszolgáltatás semmiel sem igényel több piacfelügyeletet, állami beavatkozást, mint bármely más egészséges piaci versenyben működő ágazat, de nem is szabad több adóval, kiadással, kötelezettséggel sújtani, mint bármely más ágazatot. Ezek a terhek végső soron a felhasználók által fizetendő díjakban csapódnak le. Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium, sőt, a kormány által is felismert és támogatott társadalmi érdek pedig éppen ezen díjak csökkentése, a penetráció növelése. A szabályozásnak tehát azt kell elérnie, hogy az internetszolgáltatóknak az új jogi környezet kellő védelmet adjon a távközlési szolgáltatást nyújtó, többnyire jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatóval szemben. Remélhetőleg az új Eht. végső változata ezt a szakmai és politikai célt tükrözni fogja.

AZ INTERNET SZOLGÁLTATÓK TANÁCSA TERVEI

Az internet irányító szervezetei elkészültek az ún. nemzetközi domainnevek szabványosításával, illetve a bevezetésre vonatkozó ajánlásokkal. Ez megnyitja az utat az előtt, hogy a .hu felső szintű domainnév alatt ékezetes magyar betűket tartalmazó domainneveket lehessen regisztrálni. Ma még az alkalmazási programok nincsenek felkészítve az ilyen domainnevek kezelésére, de várhatóan a jövőben az új programok már rendelkezni fognak ezzel a képességgel. A nemzetközi fogadtatás kedvező, csaknem minden felső szintű nyilvántartó foglalkozik azzal, hogy miként vezesse be a korábbi karakterválasztéknál (ASCII) bővebb kódkészletet megengedő regisztrációt saját rendszerébe. Ez a domainregisztrációs rendszer számos kezelői program átalakítását igényli, és néhány fontos részletkérdés is még tisztázásra vár. Az Internet Szolgáltatók Tanácsa azt tervezi, hogy a nemzetközi tapasztalatokat megvárva az év végén, jövő év elején maga is megnyitja a .hu alatt az ékezetes magyar betűket is megengedő regisztrációt.

A BIX-en a szolgáltatók közötti forgalom jelenleg 3,5 Gbps körül mozog, ez forgalmi csúcsok idején még magasabbra is szökhet. Egyes szolgáltatók kezdik kinőni az 1 Gbps portsebességet, és erre jelenleg csak egyszerre két 1 Gbps port igénybevétele ad megoldást. A BIX fejlesztési terveiben éppen ezért szerepel a 10 Gbps sebességű portok bevezetése, amit az igen magas költségek egyelőre hátráltatnak.

A hálózatbiztonság területén folytatott munkának nagy segítséget adhat, hogy az Európai Unió is felfigyelt a téma fontosságára, és nemzetközi összefogást sürget, ami valóban égetően szükséges a hatékony küzdelem, a sikeres fellépés érdekében.

Az elektronikus hírközlési törvény, illetve az ahhoz kapcsolódó alacsonyabb szintű jogszabályok véleményezése a következő időszakban még sok munkát ad az egyesületnek, illetve tagjainak.